

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Gregoriaanse tijdkrans
Schola Bellarina

Wie zou zich niet verheugen op een serie van een twintigtal cd's die samen de gregoriaanse gezangen bundelen voor het liturgische jaar? Puik opgenomen en goed gezongen, deze editie, zij het door een klein gezelschap. Gregoriaans zit duidelijk opnieuw in de lift. Maar er zijn weinig rozen zonder doornen. Het begint al met het eentalig Franse tekstboekje. De uitvoerders blijken een groepje onder de leiding van ene abbé Lorber en de opname werd in 1999 gemaakt „in de kapel van het Allerheiligste Sacrament te Anvers”. Een eenvoudige blik in het jaarboek van het aartsbisdom leert dat de abbé in kwestie niet behoort tot de katholieke clerus. Het weze duidelijk: deze reeks cd's is van de zogeheten traditionalisten, aanhangers van wijlen Marcel Lefebvre die bijzonder onduidelijk blijven over hun aanvaarding van het Tweede Vaticaans Concilie.

We beluisterden de tweede dubbel met daarin de gezangen vanaf het feest van de heilige Familie tot die van de tweede vastenzondag. Uiteraard alles volgens het zondagsmissaal van vóór 1962, maar dit terzijde. De Franse uitspraak stoort ons. De r-en rollen onnodig en de zuivere o-klank wordt kunstmatig verdoft, omdat de vertolkers ook de vernieuwing van de Latijnse uitspraak niet met een goed oog bekijken. Deze versie klinkt inderdaad zoals het klonk in een Frans college in de jaren 1950. Wie de opnames van het Sint-Lievenskoor uit dezelfde periode erop na zou slaan, zal begrijpen dat men toen in Vlaanderen al verder stond.

Gregoriaans blijft waardevol, maar mag niet verward worden met propaganda voor een hardnekkige club in het verleden verstrikt geraakte lefebvrissen. Het gregoriaans omvat ook niet de gehele traditie van de kerkmuziek. Het is immers zelf het resultaat van hervormingen en ordening van oudere tradities. Maar wereldwijd wordt overal het gregoriaans opnieuw ontdekt en wie dit 'teken van de tijd' beter wil kennen, kan contact opnemen met het Centrum Gregoriaans in Drogen (www.centrumgregoriaans.be). Het zou zonde zijn dat die prachtige muziek uit onwil zou verdwijnen. (JC)

Collection L'année liturgique en Chant Grégorien, Volume 2, dubbel-cd, door de Schola Bellarina onder leiding van Bernard Lorber, Le chant de Linos (distributie Laval), ALCG02, 22,85 euro.

CD KLASSIEK

Muziek voor dwarsfluit
Bach

Bach's fluitmuziek behoort niet tot een uithoekje van zijn omvangrijke repertoire. Verre van zelfs. Maar de meester componeerde zoveel en voor zoveel verschillende bezettingen, dat het wat van de 'mode van de tijd' afhangt welke stukken meer of minder worden uitgevoerd. Of van de beschikbaarheid van grote instrumentalisten...

In de jaren 1960 bijvoorbeeld, toen de 'historische vertolking' in haar kinderschoenen stond, was Frans Brügggen vooral een begenadigd fluitist en dankzij hem werden hele kapittels toegevoegd aan het fluitrepertoire. Vandaag is dat wellicht wat minder het geval, en daarom zijn we het ensemble Aurora met Marcello Gatti op dwarsfluit dankbaar voor deze

puike opname. Allereerst spelen ze een galant fluitconcerto van Bach, of liever een fluitconcerto dat gereconstrueerd werd op basis van delen van andere concerto's. Dat was in Bachs tijd geen ongewone praktijk. Ze konden een mooie aria omdraaien naar een betekenisvolle compositie voor andere instrumenten. Wij zouden dat enigszins oneerbiedig 'recycleren' noemen, maar in die tijd was dat een voorbeeld van meesterschap. Het tweede deel van de opname is gewijd aan een vroege versie van het vijfde Brandenburgse concerto. De kleine maar fijne bezetting en het flinke tempo maken het tot een verrukkelijk werkstuk. De cd besluit met de bekende ouverture BWV1067 met uiteraard de fameuze *Badinerie* als sluitstuk. Een keurig programma, waarbij het ons opnieuw opvalt dat eindelijk ook de Italianen overstapten naar de 'historische' uitvoeringswijze. Het werd tijd, maar ze doen het goed. (JC)

Johann Sebastian Bach, Flute Concertos, door Marcello Gatti (traverso) met het Ensemble Aurora onder leiding van Enrico Gatti, Glossa (distributie harmonia mundi), GCD 921204, 20,40 euro

BOEK RELIGIE

Catechese voor
volwassenen *Didier Pollefeyt en anderen*

De voorbije paar jaren is duidelijk geworden dat de catechese, zoals wij die generaties gekend hebben, grondig verschilde van de catechese bij het begin van het christendom. Die was immers bedoeld voor volwassenen. Thans is de omslag naar vol-

wassenencatechese bezig. In deze bundel werpen academici en theologen hun licht op volwassenencatechese. De aanpak is bijzonder verscheiden. Ons viel op dat verschillende auteurs de crisis in het westerse christendom vandaag proberen te duiden. Het cultuurchristendom is definitiefop zijn retour, zo stellen ze vast. Mensen vervreemden in toenemende mate van geloofen Kerk. Tegelijk blijft er een onophoudelijk zoeken naar zin. Klemens Armbruster betreurt evenwel dat het parochiepastoraat volwassene haast geen mogelijkheden biedt om volwassen geloofservaringen op te doen. De bundel reikt dan ook enkele voorbeelden aan om dat wel te doen. Zo wordt gepleit voor een herstel van de initiatieprocessen van volwassenen in de Kerk. Dat is een langzaam thuiskomen in het geloof, dat zijn hoogtepunt kent met de paaswake. Ook leren we dat volwassenencatechese een grote uitdaging is in een samenleving waarin verschil-

lende tradities en meningen naast elkaar bestaan. Verplichte lectuur voor minstens één persoon van parochieploeg- of fraad. (EDS)

Didier Pollefeyt (redactie), Als catechese tot volwassenheid komt, Halewijn, Antwerpen, 2009, 278 blz., 20 euro, ISBN 978 90 8528 112 2 • U kunt dit boek bestellen door overschrijving van 20 euro per exemplaar (verzending inbegrepen) op rekeningnummer 220-0971727-17 van Uitgeverij Halewijn, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen. Vermeld bij mededeling duidelijk het gewenste aantal exemplaren evenals „code 305”.

BOEK GESCHIEDENIS

Actualiteit van
kerkvaders *Paul van Geest en anderen*

Kerkvaders is een term voor de vroegchristelijke auteurs zoals Ambrosius, Augustinus of Isidorus. Het zijn zij die de interpretatie van de Schrift door de Kerk vorm gaven. Sinds het einde

van de negentiende eeuw is er een beweging om hen opnieuw te leren kennen. Iemand als Joseph Ratzinger was er altijd een voorstander van. Enkele Nederlandse beoefenaars van de patristiek (zoals de studie van de kerkvaders wordt genoemd) pleiten in deze bundel voor een statusverhoging van de 'vaders'. Dat is niet eenvoudig. Ten eerste moeten we beschikken over voldoende vertalingen (zeker wat betreft Augustinus wordt op dat vlak puik werk geleverd), maar ook zijn er onderlinge tegenstellingen vast te stellen. Zo waren er alvast tussen Augustinus' en Hiëronymus' meningsverschillen over de waarde van het huwelijk. Voor laatstgenoemde was de huwelijksstaat zonder meer minderwaardig aan het celibataire leven, terwijl Augustinus (die zelf een zoon had uit een vroege relatie) dat enigszins anders zag.

Dit boek is geen inleiding op het werk en het leven van de kerkvaders, maar maakt beschouwingen over wat zij vandaag (nog) kunnen betekenen. Geen eenvoudige lectuur, maar de oude vaders blijken zeker niet vergeten. (EDS)

Paul van Geest (en anderen), De status van kerkvaders. Geschiedenis, thema's, perspectief, Meinema/Averbode, Averbode, 2009, 243 blz., 19,90 euro, ISBN 978 90 317 2738 4.

BOEK NON-FICTIE

Het abc van handicap
Pierre Mertens

Geleid door de onuitputtelijke vragen van zijn zoontje van elf, vertelt Pierre Mertens over mensen met een handicap. Mertens kreeg door zijn dochter Liesje een totaal andere kijk op de wereld. Ze werd geboren met een open ruggetje en de vader leerde aanvaarden en waarderen wat mensen ondanks hun handicap toch kunnen betekenen in de

samenleving. Liesje was gewoon 'anders'. In *Papa, wat is een handicap?* hanteert Pierre Mertens de stijl van het boekje *Papa, wat is een vreemde-ling?* van Tahar Ben Jelloun. Hij zet zijn hoogst persoonlijke visie uiteen op de waarde van mensen met een handicap en analyseert samen met zijn zoontje wat leven met een handicap eigenlijk betekent. „Wat is een handicap?”, vraagt de zoon. „Dat is iets wat je niet kunt of moeilijker kunt, waardoor je nadeel ondervindt tegenover anderen.” „Maar dan is iedereen gehandicapt?”, luidt het. „Eigenlijk wel. Tenzij je alles kunt en volmaakt bent.” Waarop de jongen bijzonder alert reageert: „Misschien is volmaakt zijn ook een handicap?” Verder meandert het gesprek langs onderwerpen als bedelen, sms'en en chatten, vrijen met een handicap, inclusief onderwijs... Voor kinderen en jongeren lijkt de uitleg, ondanks de erg toegankelijke aanpak, vaak wat te hoog gegrepen. De slotvraag is met glans de mooiste van het hele boek. „Onbegrijp-

elijk toch dat de wereld mensen met een handicap uitsluit.” Antwoord: „Ja, onbegrijpelijk en onnodig. Gewoon uit ongemak. Mensen met een handicap zijn een verrijking in ons leven, geen handicap.” (LW)

Pierre Mertens, Papa, wat is een handicap?, Uitgeverij Vrijdag, Antwerpen, 2009, 64 blz., 10 euro, ISBN 978 94 6001 043 9.